

54 שֶׁבֶן שֵׁשׁ לַחֲשׂוֹד בּוֹ שִׁיעֹבֵר אֲדָרְבָּנָן - עַל דִּין טַהֲרוֹת שְׂאִינוֹ אֵלֶּא
 55 מִתְקַנְתָּ חֲכָמִים שִׂיחִידָא אִדָּם אוֹכֵל חוֹלִין בְּטַהֲרָה.
 56 שְׂנִינָה בְּמִשְׁנָה: וַיֵּשׁ חֲשׂוֹד עַל הַפְּהָרוֹת וְאִינוֹ חֲשׂוֹד עַל שְׁבִיעִית
 57 וּמַעֲשֵׂרוֹת. מִבְּרַת הַגְּמָרָא: מֵאִי מַעְמָא. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: נְהִי אֲדָרְבָּנָן
 58 חֲשִׁיד - אִמְנָם הוּא חֲשׂוֹד לְעֹבֵר עַל אִסּוּר דְּרַבְנָן שֶׁל טַהֲרוֹת, אֲךָ
 59 אֲדָרְבָּנָיִתָּא - עַל אִסּוּר דְּאוּרִיתָא שֶׁל שְׁבִיעִית וּמַעֲשֵׂרוֹת, לֹא חֲשִׁיד
 60 - אִין הוּא חֲשׂוֹד לְעֹבֵר.
 61 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה סְתִירָה בֵּין מִשְׁנֵינוֹ לְבִרְיֵיתָא: וְרַמְיָנְהִי - יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת
 62 עַל דִּין זֶה מִמָּה שְׂכָתוּב בְּבִרְיֵיתָא, הַנֶּאֱמָר: עַל הַפְּהָרוֹת נֶאֱמָר עַל
 63 הַשְּׁבִיעִית, הָא חֲשִׁיד חֲשִׁיד - וַיֵּשׁ לְדִיִּק שֶׁהַחֲשׂוֹד עַל הַטַּהֲרוֹת חֲשׂוֹד
 64 עַל הַשְּׁבִיעִית וְלֹא כַּמְבֹאֵר בְּמִשְׁנֵינוֹ. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי
 65 אִילְעִי, לְעוֹלָם הַחֲשׂוֹד לְטַהֲרוֹת חֲשׂוֹד אֶף לְשְׁבִיעִית, וְכַפִּי שְׂמֵדוּיָק
 66 מִהַבְּרִייתָא, וְרַמְיָנְהִי - מִשְׁנֵינוֹ שְׂאִמְרָה שְׂאִינוֹ חֲשׂוֹד מִטַּהֲרוֹת
 67 לְשְׁבִיעִית, מִדְּבַרְתָּ פְּשָׁרְאִינְהוֹ שְׂנֹהֵג דִּין מַעֲשֵׂרוֹת וּשְׁבִיעִית פְּצִינְעָא
 68 בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שְׂאוֹ אִין לוֹמֵר שֶׁרַק כְּלָפִי חוּץ הוּא נוֹהֵג בְּהֵם, שְׂהִרִי גַם
 69 בְּצִינְעָא הוּא שׁוֹמֵר עַל דִּינֵים אֵלֶּא, וְלֹכֵן אִינוֹ חֲשׂוֹד עֲלֵיהֶם אֶף כַּאֲשֶׁר
 70 נַחֲשָׁד לְטַהֲרוֹת, וְהַבְּרִייתָא מְדַבְּרַת כְּשֶׁלֹּא רְאִינְהוֹ שְׂנֹהֵג בְּהֵם וְלֹכֵן
 71 יֵשׁ לְחוֹשְׁדוֹ אֶף מִטַּהֲרוֹת לְשְׁבִיעִית.

72 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא תִּירוּץ נוֹסֵף: רַבִּי יֵנְאִי רַבִּי יֵשְׁמַעְאֵל אָמַר, לְעוֹלָם
 73 אִין לַחֲשׂוֹד מִטַּהֲרוֹת לְשְׁבִיעִית, וְכַנְאֵמֵר בְּמִשְׁנֵינוֹ, וְהַבְּרִייתָא
 74 שְׂמֵדוּיָקִים מִמָּה שֵׁשׁ לַחֲשׂוֹד מִטַּהֲרוֹת לְשְׁבִיעִית, מִדְּבַרְתָּ כְּגֹן דְּהָהוּ
 75 חֲשִׁיד לְתַרְוִינְהוֹ, וְאָתָּא קַמֵּי רַבְּנָן וְקִבְּלִי אֲתַרְוִינְהוֹ, וְהָדָר אִיחְשָׁד
 76 אַחֲד מִיֵּינֵיהוֹ - שְׂהִידָא אִדָּם זֶה חֲשׂוֹד לְשְׁנֵיהֶם, לְטַהֲרוֹת וּלְשְׁבִיעִית,
 77 וְבֵא לְפָנֵי חֲכָמִים וְקִיבֵל עַל עֲצֻמָּה לְהִזְהַר בְּשְׁנֵיהֶם, וְלֵאחֲרַי זְמַן חוֹר
 78 וְנַחֲשָׁד עַל אַחַד מֵהֶם, וְלֹכֵן הוּא חֲשׂוֹד גַּם עַל הַשְּׂנִי מִשׁוּם דְּאֲמַרְיָנָן
 79 מִיָּגוֹ דְּחֲשִׁיד אָתָּא חֲשִׁיד נְמִי אֲאִידָךְ - שְׂאֵנוֹ אוֹמְרִים מִתּוֹךְ שְׂחֹר
 80 וְנַחֲשָׁד לֹזֵה חוֹר בּוֹ מְקַבְּלָתוֹ גַּם עַל הַדְּבַר הַשְּׂנִי וְלֹכֵן הוּא חֲשׂוֹד גַּם
 81 עֲלָיו. אֲךָ אִדָּם שְׂלֹא נַחֲשָׁד מְעוֹלָם עַל הַשְּׁבִיעִית, אִין לַחֲשׂוֹד עֲלֵיהּ
 82 אֶף אִם הוּא חֲשׂוֹד עַל הַטַּהֲרוֹת.

83 הַגְּמָרָא מְבִיאָה שְׂדִינֵי הַמִּשְׁנָה שְׂנִיִּים בְּמַחְלוֹקֵת: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר
 84 תְּנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִשְׁנָה זֹאת הִיא דְּבַרֵּי רַבִּי עֲקִיבָא סְתִימְתָּאָה -
 85 שְׂהִרְבָּה מִשְׁנֵי שְׂלֵא הוֹכֵר בְּהֵם שֶׁם הַתְּנָא, הֵם כְּדַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי
 86 עֲקִיבָא, אָבֵל חֲכָמִים אוֹמְרִים, חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית חֲשׂוֹד עַל
 87 הַמַּעֲשֵׂר.

88 מִבְּרַת הַגְּמָרָא: מֵאֵן חֲכָמִים חֲחֻלְקִים עַל רַבִּי עֲקִיבָא. מְשִׁיבָה
 89 הַגְּמָרָא: חֲכָמִים אֵלּוֹ הֵיִינוּ רַבִּי יְהוּדָה, דְּבִאֲתַרְיָה (-שְׂבִמְקוֹמוֹ) דְּרַבִּי
 90 יְהוּדָה שְׁבִיעִית חֲמִירָא לְהוֹ - אִסּוּר שְׁבִיעִית הִיא חֲמוּר לְאִנְשֵׁיכֶם.
 91 וְכַמוֹ אוֹתוֹ מַעֲשָׂה שְׂהִידָא בְּמִקְוָמוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה, דְּהִתְהוּא דְּהָהוּא קְרִי
 92 לֵיהּ לְחֲבִרִית דְּיִרְיָא בַּר דְּיִרְיָא - שְׂהִידָא אִדָּם שְׂקִירָא לְחִבְרִי גַר בֵּן
 93 גִּירוֹת לְגַנְתוֹ, וְאָמַר לֵיהּ, תִּיתִי לִי דְּלֹא אָבֵלִי פִּירוֹת שְׁבִיעִית פְּנוּתְךָ
 94 - יְבוֹא לִי שְׂכָר טוֹב עַל כֵּךְ שְׂלֵא אֲכַלְתִּי פִּירוֹת שְׁבִיעִית כְּמוֹתְךָ, וּמִכֵּךְ
 95 שְׂבִידָה הוּא גִידָף אוֹתוֹ מוֹכַח שְׂהִידָה שְׁבִיעִית חֲמוּרָה לְהֵם שְׂכַנְגָד מַה
 96 שְׂבִידָהוּ שְׂהוּא גַר בֵּן גִּירוֹת גִּידָפוֹ עַל כֵּךְ שְׂאֵבֵל פִּירוֹת שְׁבִיעִית. וְלִכְךָ
 97 סוֹבֵר רַבִּי יְהוּדָה, שְׂאֵם אִדָּם חֲשׂוֹד לְעֹבֵר עַל שְׁבִיעִית שְׂהִידָא חֲמוּרָה
 98 בְּעִינָיו, וְדֹאֵי שֵׁשׁ לַחֲשׂוֹד שִׁיעֹבֵר עַל מַעֲשֵׂר הַקֵּל בְּעִינָיו.

99 אִיכָא דְּאָמְרִי, אָמַר רַבָּה בַּר בַּר תְּנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִשְׁנָה זֹאת הִיא
 100 דְּבַרֵּי רַבִּי עֲקִיבָא סְתִימְתָּאָה, אָבֵל חֲכָמִים אוֹמְרִים, חֲשׂוֹד עַל
 101 הַמַּעֲשֵׂר חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית. וּמֵאֵן חֲכָמִים - וּמִי הֵם חֲכָמִים אֵלּוֹ
 102 חֲחֻלְקִים עַל רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר חֲשׂוֹד לְרַבֵּי אָהָד
 103 הָיִי חֲשׂוֹד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, וְלֹכֵן חֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשֵׂר חֲשׂוֹד אֶף עַל
 104 הַשְּׁבִיעִית, וְכֵל שְׂכָן שְׂהַחֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית חֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשֵׂר.

105 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַחְלוֹקֵת אֲמוראים כְּמַחְלוֹקֵת הַלְשׁוֹנוֹת אֵלּוֹ: רַבִּי
 106 יוֹנָה וְרַבִּי רַבְּהִי תַלְמִידֵי דְּרַבִּי זְעִירָא נַחְלָקוּ בְּעִינָיו זֶה, וְאָמְרִי לָהּ -
 107 וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׂהִי אֵלּוֹ רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי זְעִירָא תַלְמִידֵי דְּרַבִּי יוֹחָנָן. חַד
 108 (-אֶחָד מֵהֶם) אָמַר כְּמוֹ הַלְשׁוֹן הַרְאִשׁוֹן, שְׂמִשְׁנֵינוֹ כְּרַבִּי עֲקִיבָא,
 109 אָבֵל חֲכָמִים אוֹמְרִים חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית

1 תְּרַבָּא דְּאָטְמָא - אֵת חֵלֶב הַכְּלִיֹּת שֶׁעַל הִירֵךְ כְּמֹד דְּבִנְתָּא - בַּחזֻקַת
 2 חֵלֶב טַהוֹר הַנִּקְרָא כְּנַתָּא. כְּנִסְיָה רַבָּא לְזַבְוֵי אֲפִילוֹ אֲמַנּוּי - שְׂלֵא
 3 יִמְכּוֹר אֲפִילוֹ אַגּוּזִים. אָמַר לֵיהּ רַב פֶּפְאֵל לְרַבָּא, כְּמֵאֵן - כְּדַעַת מִי
 4 קִנְסַת אוֹתוֹ אֲפִילוֹ בְּאַגּוּזִים שְׂאִינֵם שִׁיכִים לְמַכִּירַת הַחֵלֶב הַאֲסוּר,
 5 הָאֵם כְּרַבִּי יְהוּדָה שְׂקִנְס אֲפִילוֹ בְּדַבְרִים שְׂאִינֵם שִׁיכִים לְדַבֵּר שְׂאוּתוֹ
 6 הוּא חֲשׂוֹד לְמַכּוֹר בְּאִסּוּר, אִי כְּרַבִּי יְהוּדָה, אֲפִילוֹ מִים וְזִמְלָה נְמִי
 7 הִידָה עֲלֵיךְ לְקִנְסוֹ שְׂלֵא יִקְנוּ מִמּוֹ, כְּמוֹ שְׂקִנְס רַבִּי יְהוּדָה אֵת הַמּוֹכֵר
 8 תְּרוּמָה לְשֵׁם חוֹלִין, וּמְדוּעַ קִנְסַת רַק עַל אַגּוּזִים.

9 הַשִּׁיב רַבֵּא לְרַב פֶּפְאֵ: לְעוֹלָם דַּעַתִּי כְּרַבִּי שְׂמַעְזֵן שְׂאִין לְקִנְסוֹ אֵלֶּא
 10 בְּדַבְרִים שֵׁשׁ בְּהֵם שִׁיכּוֹת וּדְמִין לְדַבֵּר הַנִּמְכָּר עַל יְדוֹ בְּאִסּוּר,
 11 וְכַאֲסוּרָא דְּגוּפִיהּ קְנִסְיָנָן לֵיהּ - וְכֵן קִנְסִים דְּבַר שֶׁעַל יְדוֹ נַעֲשָׂה
 12 הַאִסּוּר וְאֶף שְׂאִין בּוֹ שִׁיכּוֹת אוֹ דְמִין לְאִסּוּר עֲצֻמוֹ, וְלֹכֵן קִנְסוֹ רַבֵּא
 13 עַל אַגּוּזִים, מִשׁוּם שְׂפִתָּם דְּרַבְּנֵי גְּרוֹ פֶּאֲמַנּוּי - סַתֵּם קִטְנִים גְּרוּרִים
 14 וּמְשׁוֹכִים אַחַר אַגּוּזִים, וְאוּיָל וּמְשַׁבֵּשׁ לְבָנֵי מַפְחֵי וְנָרִי לְהוֹ פֶּאֲמַנּוּי
 15 - וְהִידָה הוֹלֵךְ מוֹכֵר זֶה וּמַטְעָה אֵת בְּנֵי הַטְּבָחִים וְגוּרָם וְשׁוֹכְרָם
 16 בְּאַגּוּזִים שְׂהִידָה נִתּוֹן לְהֵם וּמִיֵּיתוֹ לֵיהּ תְּרַבָּא דְּאָטְמָא, וְזַמְזִין לֵיהּ
 17 כְּמֹד דְּבִנְתָּא - וּבִשְׂכָר זֶה הִיּוֹ מְבִיאִים לוֹ אֵת הַחֵלֶב שְׂגַנְבוּ מֵאֲבִידִים
 18 הַטְּבָח, וְהוּא הִידָה מוֹכֵר בַּחזֻקַת חֵלֶב טַהוֹר. וְכִינֵן שֶׁעַל יְדֵי הַאֲגּוּזִים
 19 בָּאָה מַכִּירַת הַאִסּוּר קִנְסוֹ רַבֵּא בְּהֵם.

משנה

21 הַמִּשְׁנָה דְּנָה בְּעִנֵּין אִדָּם הַחֲשׂוֹד לְעֹבֵר עַל דְּבַר אַחַד הָאֵם הוּא חֲשׂוֹד
 22 לְעֹבֵר עַל דְּבָרִים אַחֲרֵים: הַחֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית - לְזוֹרַע בְּשֶׂנֶת
 23 הַשְּׂמִיטָה, אוֹ לְעִשׂוֹת סַחֲרָה בְּסַפִּיחִים, אִינוֹ חֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשֵׂרוֹת -
 24 אִינוֹ חֲשׂוֹד לְמַכּוֹר פִּירוֹת טַבֵּל שְׂלֵא הוֹרַמּוּ מֵהֶם תְּרוּמוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת
 25 כְּדִין. הַחֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשֵׂרוֹת אִינוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית. הַחֲשׂוֹד עַל
 26 זֶה וְעַל זֶה - עַל שְׁבִיעִית אוֹ עַל מַעֲשֵׂרוֹת, חֲשׂוֹד עַל הַפְּהָרוֹת -
 27 חֲשׂוֹד שְׂאִינוֹ אוֹכֵל חוֹלִין בְּטַהֲרָה. וַיֵּשׁ שְׂהוּא חֲשׂוֹד עַל הַפְּהָרוֹת
 28 וְאִינוֹ חֲשׂוֹד לֹא עַל זֶה וְלֹא עַל זֶה - לֹא עַל שְׁבִיעִית וְלֹא מַעֲשֵׂרוֹת.
 29 זֶה הַבְּלָל, הַחֲשׂוֹד עַל דְּבַר לֹא דְּנָו - אִינוֹ יְכוּל לְהִיֵּית דִּין בְּאוּתוֹ
 30 עֵינֵן שְׂהוּא חֲשׂוֹד עֲלָיו, וְכֵן לֹא מְעִירוֹ - אִינוֹ יְכוּל לְהִיֵּית עַד בְּעֵינֵן
 31 זֶה.

גמרא

32 הַגְּמָרָא מְבִאֵרַת אֵת טַעַם חִילּוּקֵי הַדִּינִים שְׂבִמְשֻׁנָה מִתִּי הַחֲשׂוֹד לְדַבֵּר
 33 אַחַד חֲשׂוֹד לְדַבֵּר אַחַר וּמִתִּי לֹא: נֹאמֵר בְּמִשְׁנֵינוֹ (הַחֲשׂוֹד עַל
 34 הַשְּׁבִיעִית אִין חֲשׂוֹד כּוּ') עַל הַמַּעֲשֵׂרוֹת. מִבְּרַת הַגְּמָרָא: מֵאִי מַעְמָא
 35 - מַהוֹ הַטַּעַם לְדִין זֶה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: שְׁבִיעִית לֹא בְּצִינְא חוּמָה, אִין
 36 דִּינֵם שֶׁל פִּירוֹת שְׁבִיעִית לְהַאֲבִיל דוּקָא בְּתוֹךְ חוּמוֹת יְרוּשָׁלַיִם אֵלֶּא
 37 נֶאֱבָלִים בְּכָל מְקוֹם, וְקַל בְּעִינָיו לְעֹבֵר עֲלֵיהּ, אֲבֵל מַעְשֵׂר שֵׁנִי, כִּינֵן
 38 דְּבַעֲי חוּמָה, שְׂדִין פִּירוֹת אֵלּוֹ לְהַאֲבִיל רַק בְּתוֹךְ חוּמוֹת יְרוּשָׁלַיִם חֲמִיר
 39 לֵיהּ - חֲמוּר לוֹ אִסּוּר זֶה, וְלֹכֵן אֶף הַחֲשׂוֹד לְשְׁבִיעִית, אִנוֹ תוֹלִים
 40 שְׂעוֹבֵר עֲלֵיהּ מִפְּנֵי שְׂקָלָה הִיא בְּעִינָיו, וְאִין לַחֲשׂוֹד עַל מַעֲשֵׂר שְׂנִי
 41 חֲחֹמֵר יוֹתֵר בְּעִינָיו.

42 שְׂנִינָה בְּמִשְׁנָה: הַחֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשֵׂרוֹת אִינוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית.
 43 מִבְּרַת הַגְּמָרָא: מֵאִי מַעְמָא - מַה הַטַּעַם לְדִין זֶה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא:
 44 מַעְשֵׂר אִית לֵיהּ פְּדִיזֵן, שְׂאִפְשֵׁר לְפֹדֵת פִּירוֹת מַעֲשֵׂר שְׂנִי עַל מַעוֹת,
 45 אֲבֵל שְׁבִיעִית, כִּינֵן דְּקָא מִיתְּקַרָּא לֵיהּ - כִּינֵן שְׂהִידָא אֲסוּרָה לוֹ
 46 לְעוֹלָם וְלִית לֵיהּ פְּדִיזֵן, שְׂהַפִּירוֹת הַקְּדוּשִׁים בְּקְדוּשַׁת שְׁבִיעִית
 47 אֲסוּרִים לְעוֹלָם וְאִינֵם יוֹצֵאִים מְקְדוּשַׁת אֲפִילוֹ אִם יַפְדָּה אוֹתָם עַל
 48 אַחֲרֵים, חֲמִירָא לֵיהּ - לִכְךָ חֲמוּרָה הַשְּׁבִיעִית בְּעִינָיו, וְאֶף כַּשֶּׁנַּחֲשָׁד
 49 עַל הַמַּעֲשֵׂרוֹת אִינוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית.

50 שְׂנִינָה בְּמִשְׁנָה: הַחֲשׂוֹד עַל זֶה וְעַל זֶה - עַל שְׁבִיעִית אוֹ עַל מַעֲשֵׂרוֹת,
 51 חֲשׂוֹד אֶף לְטַהֲרוֹת. מִבְּאֵרַת הַגְּמָרָא אֵת טַעַם הַדְּבַר: כִּינֵן דְּחֲשִׁיד
 52 אֲדָרְבָּנָיִתָּא - לְעֹבֵר עַל שְׁבִיעִית וּמַעֲשֵׂרוֹת שְׂאִסּוּרָם מִן הַתּוֹרָה, כְּלִ

59 ככסות של חבר שלא תטמא מדין מדרס ככסות עם הארץ, אינו חבר
 60 עד שינהג מנהגי חבירות שנים עשר הודש. ובית הלל אומרים, אחד
 61 זה ואחד זה – בין לטהרת משקין ובין לטהרת כסותו לשנים עשר
 62 הודש.
 63 מקשה הגמרא: אם כן, הנה ליה מקולי בית שמאי ומחומרי בית
 64 הלל, ומדוע לא נשנתה מחלוקת זו בעידות (פ"ה מ"א) בין המחלוקות
 65 שהקילו בהם בית שמאי יותר מבית הלל.
 66 מתרצת הגמרא: אלא בית הלל אומרים, אחד זה ואחד זה – בין
 67 לטהרת משקין ובין לטהרת כסותו צריך לקבל עליו חבירות לשלשים
 68 יום, ונמצא שמחלוקת זו היא מקולי בית הלל כרוב המחלוקות.
 69 (סימן קכ"ד תלמיד תב"ל"ת מ"כ"ס תו"ד נבא" בעצמ"ו – סימן זה
 70 רומז לנידונים המובאים בברייתות מכאן ואילך).
 71 תנו רבנן, הפא לקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני שלשה
 72 חבירים, ובני ובני ביתו אינן צריכין לקבל בפני שלשה חבירים,
 73 מפני שהוא מלמד ומרגילם בדרך טהרה. אבל רבן שמעון בן
 74 גמליאל אומר, אף בני ובני ביתו צריכין לקבל בפני שלשה
 75 חבירים, לפי שאינו דומה חבר שקיבל חבירות בעצמו לבן חבר
 76 שקיבל רק מחמת קבלת אביו.
 77 תנו רבנן, הפא לקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני שלשה
 78 חבירים, ואפילו תלמיד חכם צריך לקבל בפני שלשה חבירים, וכן
 79 ויושב בישיבה – בישיבת הסנהדרין, אינו צריך לקבל בפני שלשה
 80 חבירים, מפני שקבר קיבל עליו משעה שישב. אבא שאול אומר,
 81 אף סתם תלמיד חכם שאינו זקן דיושב בישיבה אינו צריך לקבל
 82 בפני שלשה חבירים. ולא עוד, אלא שאחרים מקבלין לפניו.
 83 אמר רבי יוחנן, מה ששינו שאפילו תלמיד חכם צריך לקבל בפני
 84 שלשה, בימי בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס נשנית משנה זו,
 85 שבזמנו לא היו סומכים על הטהרה בתלמידי חכמים אם לא קיבלו
 86 חבירות לפני שלשה.
 87 הגמרא מביאה מעשה המלמד שכך היה בזמן בנו של רבי חנינא בן
 88 אנטיגנוס: רבי יהודה ורבי יוסי איסתפק להו מילתא בטהרות –
 89 הסתפקו בדין מדיני טהרות לגבי מעשה הבא לידם, שדרו [ו]–[לחון]
 90 זוג רבנן לגבי בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס, ואמרו להם אילו
 91 אמרו ליה לעינין פה – לכו אליו ותאמרו לו לעינין בדבר. ואשכחיה
 92 דקא מעין טהרות – הלכו ומצאוהו שהיה נושא טהרות של עצמו,
 93 וכאשר ביקשוהו לעינין בשאלתם, הוריד את משאו, ואותיב רבנן
 94 מדידיה לנפיהו – והושיב חכמים מתלמידיו שקיבלו עליהם דברי
 95 חבירות עם השלוחים האלו, כדי שישמרו על הטהרות שלא יטמאו,
 96 וקאי איהו לעינין פה – ועמד לעינין בדבר שאילתם. אתו אמרי ליה
 97 – באו השלוחים האלו וסיפרו את המעשה שהיה עמדם לרבי יהודה
 98 ורבי יוסי. כעס רבי יהודה על בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס, על כך
 99 שלא סוּך על החכמים השלוחים שישמרו את טהרותיו, ואמר להו
 100 רבי יהודה, אביו של זה ביה תלמידי חכמים אף הוא מבנה
 101 תלמידי חכמים. אמר לו רבי יוסי לרבי יהודה, כבוד זקן – כבודו
 102 של רבי חנינא בן אנטיגנוס ובנו יהא מונח במקומו, שלא היתה
 103 כוונתו של בנו של רבי חנינא לבזותם, אלא מיום שחרב בית
 104 המקדש נהנו הפחנים סילסול [ו]–[מעלה] בעצמן, שאין מוסרין את
 105 הטהרות לכל אדם, ורבי חנינא בן אנטיגנוס ובנו היו כהנים.
 106 תנו רבנן [אשת חבר הרי היא כחבר]. חבר שמת, אשתו ובני ובני
 107 ביתו הרי הן בחוקתן שהם חברים עד שיחשדו. וכן הצר שמוכרין
 108 פה תכלת לציצית, הרי היא בחוקתה שהנמכר בה הוא תכלת, עד
 109 שתיפסל על ידי שימכרו בה צבע של קלא אילן לשם תכלת.
 110 תנו רבנן, אשת עם הארץ שנתגרשה או נתאלמנה, ונשאת לחבר,
 111 וכן בתו של עם הארץ שנשאת לחבר, וכן עבדו של עם הארץ
 112 שנמכר לחבר, בולן צריכין לקבל דברי חבירות בתחילה – לפני
 113 שנקבלם כחברים. אבל אשת חבר שנשאת לעם הארץ, וכן בתו
 114 של חבר שנשאת לעם הארץ, וכן עבדו של חבר שנמכר לעם
 115 הארץ, וחורו להיות אצל חבר, אין צריכין לקבל דברי חבירות
 116 בתחילה. רבי מאיר אומר, אף הן צריכין לקבל עליהן דברי

1 השודר על הפעושר, ומאן חכמים, רבי יהודה שבמקומו היתה
 2 חמורה להם שביעית. וחד אמר כמו הלשון השני, שמשנתנו כרבי
 3 עקיבא, אבל חכמים אומרים החשוד על הפעושר חשוד על
 4 השביעית, וכן להיפך, ומאן חכמים, רבי מאיר.
 5 הגמרא מביאה את מחלוקת רבי מאיר וחכמים המוזכרת מקודם:
 6 דתניא עם הארץ שקיבל עליו דברי חבירות לנהוג כמנהג חברים,
 7 ולאחר מכן נחשד לדבר אחד מזהדברים שקיבל על עצמו, נחשד
 8 לכל התורה כולה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אינו נחשד
 9 אלא לאותו דבר שנחשד עליו בלבד.
 10 דין נוסף בברייתא זו: הנה שקיבל עליו לקיים את דברי התורה,
 11 אפילו נחשד לדבר אחד, הוי חשוד לכל התורה כולה. ומכל מקום
 12 הרי הוא כישוראל מומר ואינו חוזר להיות עובד כוכבים גמור.
 13 מבארת הגמרא: נפקא מינה מכך שאינו נחשב כעובד כוכבים אלא
 14 כישראל מומר, דאי קדיש אשה קידושי קידושי.
 15 הגמרא מביאה ברייתא הדנה אודות קבלת חבירות, גרות, ליה
 16 וכהונה חוץ מדבר אחד: תנו רבנן, הפא לקבל דברי חבירות חוץ
 17 מדבר אחד אין מקבלין אותו.
 18 עובד פוכים שפא לקבל דברי תורה חוץ מדבר אחד, אין מקבלין
 19 אותו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר, אפילו אם אינו מקבל על עצמו
 20 רק דקרוק אחד מדברי סופרים – חומרא אחת מדרבנן, אין מקבלים
 21 אותו.
 22 וכן בן לוי שפא לקבל דברי לוי [ו]–[לשיר, לשרת ולהיות שוער
 23 בבית המקדש] וכהן שפא לקבל דברי כהונה, וקיבל הכל חוץ
 24 מדבר אחד, אין מקבלין אותו לעבודת המקדש. שנאמר (ויקרא ו' א')
 25 'המקריב את דם השלמים וגו' ואת החלב מבני אהרן, לו תהיה שוק
 26 הימין למנה, משמע שהעבודה המסורה לבני אהרן, כל בהן שאינו
 27 מורה פה בכולה, אין לו חלק בכהונה ואינו נוטל חלק ב'שוק הימין',
 28 כלומר בקרבנות המתחלקים לכהנים ובשאר מתנות כהונה.
 29 תיגנו חכמים, שעם הארץ יהיה בחוקת טמא לפי שאינו בקי
 30 בדקדוקי טהרות וטומאות, עד שיקבל עליו דברי חבירות, והם
 31 הנהגות והיריות בעינינו טומאה וטהרה.
 32 הגמרא מביאה כמה ברייתות בפרטי אופן קבלת חבירות: תנו רבנן,
 33 הפא לקבל דברי חבירות, אם ראינהו שנהוג דיני חבירות בצניעה
 34 בתוך ביתו קודם שבא לפנינו, מקבלין אותו מיד להחזיקו כחבר
 35 ונאמן בכל דבריו, ואחר כך מלמדין אותו עסקי טומאה וטהרה. ואם
 36 לאו – שלא ראינהו נוהג בהם בצניעה בביתו, מלמדין אותו ואחר
 37 כך מקבלין אותו. רבי שמעון בן יוחי אומר, בין כך ובין כך – בין
 38 ראינהו ובין לא ראינהו, מקבלין אותו, והוא למד בדרבו והולך
 39 – והוא מתרגל בהנהגות חבירות בהמשך הזמן.
 40 תנו רבנן, מקבלין לבגדים – המקבל על עצמו דברי חבירות צריך
 41 לקבל על עצמו שיטול ידיו לפני האכילה ולפני שיגע באוכלים של
 42 תרומה, ואם קיבל עליו להזהר בנטילת ידים, מקבלים אותו לעינין זה
 43 שידיו בחוקת טהרות, ואחר כך – לאחר שהתרגל בנטילת ידים,
 44 מקבלין לחומר שאר טהרות, להחזיק את טהרותיו כטהרות
 45 גמורות. ואם אמר איני מקבל אלא לבגדים – לנטילת ידים בלבד,
 46 מקבלין אותו לעינין זה וידיו בחוקת טהרות. אבל אם קיבל על עצמו
 47 חבירות לטהרות ולא קיבל לבגדים, אף לטהרות לא קיבל,
 48 כלומר, אין סומכין עליו אף בטהרות שקיבל על עצמו, לפי שאם אינו
 49 יכול לעמוד בקיום דין נטילת ידים שהוא דבר קל, ודאי שאינו יכול
 50 לעמוד בזוהרות שאר חומרי טהרות.
 51 המקבל על עצמו לנהוג בדברי חבירות, צריך לנהוג בהם זמן מה
 52 לפני שנסמך עליו. הגמרא מביאה ברייתא המבררת ממותי הוא נאמן
 53 על הטהרות כשאר כל החברים.
 54 תנו רבנן, עד פמה מקבלין אותו – כמה זמן עליו לנהוג במנהגי
 55 חבירות כדי שנוחיק את טהרותיו וטהרות. בית שמאי אומרים,
 56 למשקין – לענין טהרת משקים שטומאתם קלה שהיא מדרבנן
 57 כמבואר בפסחים (טז), אם נהג מנהגי חבירות שלשים יום, נאמן
 58 עליהם שהם טהורים. אבל לבסות – לענין טהרת כסותו להחזיקה

המשך ביאור למס' בכורות ליום רביעי עמ' ב

5 הָאָרֶץ וְהִיתָה קוֹשֶׁרֶת לוֹ קִשְׁרֵי מוֹכֶם - הם חותמות המוכסים,
6 שנותנים אותם למי ששילם את המכס להוכחה ששילם על ידו, הרי
7 שכאשר נשאת לעם הארץ היא נוהגת כאשת עם הארץ אף שמקודם
8 היתה אשת חבר.

1 תְּבִירוֹת (לבתחלה) וּפְתִילָה] כיון שכבר היו אצל עם הארץ.
2 הבריייתא מביאה ראייה שכך היא אכן דעת רבי מאיר: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
3 אֱלֵעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר, מַעֲשֵׂה פִאֲשָׁה אַחַת שֶׁנִּשְׁאֲתָ לְחֵבֵר,
4 וְהִיתָה קוֹמֶצֶת וְ-קוֹשֶׁרֶת לוֹ תְּפִילִין עַל יָדוֹ, וְלֵאחֵר זִמְנָן נִשְׁאֲתָ לְעַם